

**6413 SAYILI TSK. DİSİPLİN KANUNU'NA GÖRE;
“SELAMLAMA YAPMAMAK” DİSİPLİNSİZLİĞİ
(15. Maddenin 1/i bendi Açıklaması)**

Hazırlayan:

Avukat Orhan ÇELEN-ANKARA

İLGİLİ KANUN HÜKMÜ:

6413 SAYILI TSK. DİSİPLİN KANUNU

Uyarma cezasını gerektiren disiplinlikler

MADDE 15 – (1) Uyarma cezasını gerektiren disiplinlikler şunlardır:

a) ..

..

...

i) Selamlama yapmamak: Selamlama ile ilgili olarak nizamlarla belirlenmiş kurallara riayet etmemektir.

...

...

12. SELAMLAMA YAPMAMAK:

6413 sayılı TSK Dis.K.nun 15 inci maddesinin 1/i bendinde yer alan selamlama yapmamak disiplinlik; “Selamlama ile ilgili olarak nizamlarla belirlenmiş kurallara riayet etmemek” olarak tanımlanmıştır.

211 sayılı İç Hizmet Kanunu 44 üncü maddesiyle de, selamlama zorunluluğu öngörülmüştür;

“Askerler her zaman ve her yerde birbirlerini selâmlamaya mecburdurlar.”

Askeri personelin ilgili mevzuata göre selamlaması gereken birisine selam vermemesi, Kanunun maddesinde yazılı disiplinlik oluşturur ve uyarma cezasını gerektirir.

Bu disiplinsizliğe konu olan fiiller, 6413 sayılı TSK.Dis.K.nun yürürlüğe girmesinden önceki dönemde askeri disiplin hukuku açısından herhangi bir norma bağlanmış değildi.

Ancak amir ve üstlerine karşı bilerek selam vermeyenlerin Dis.Mah.K.nun 47 inci maddesinde yazılı amir ve üste saygısızlık suçunu işlemiş olacakları; üstüne selam vermeyen astın ikaz edildiği halde selam vermemekte direnmesinin ise, As.C.K.nun 87/1 inci maddesinde yazılı emre itaatsizlikte ısrar suçuna vücut vereceği As.Yrg. kararlarıyla kabul edilmiş bir keyfiyetti.¹

Astlar, üstlerden evvel selâm vermeye mecburdurlar. Aynı rütbede olanlar veya birbirinin rütbesini tefrik edemeyenler birbirini beklemeden selâmlarlar(İç Hz.Yönt. 134).

Selâmlama her yerde ve her zaman yapılır, görmemek mazaret teşkil etmez(İç Hz.Yönt. 136).

Selâmlama el ve baş ile (gözler başla beraber), yalnız baş ile, kılıç, boru.. vb. şekillerde olur(İç Hz.Yönt. 137/1).

Selamlama, yürürken, dururken, gezintide, sokakta, kapalı mekanda, araçlarda iken, devriye ve nöbetçi iken, kıta halinde iken, istiklal marşı dinlenirken, bayrak çekilir ve indirilirken, savaş alanında, sivil kıyafetli iken, gayri resmi vaziyette

¹ Sanığın, Ütgm.B.'e selam vermemesi nedeniyle askerî disipline uymayan bu davranışından ötürü Ütgm.B. tarafından ikaz edilmesi ve bunları düzeltmesi için kendisine müdahalede bulunması İç Hizmet Kanununun 24 üncü maddesine dayanmaktadır. Aynı Kanunun 14 üncü maddesi uyarınca sanık bu müdahalelere uyup itaat etmesi gerekirken Ütgm.in esas duruşa geçmesi konusundaki emrine de itaat etmeyerek hizmete ilişkin bu emir gereğini hiç yerine getirmemek suretiyle emre itaatsizlikte ısrar suçunu işlediği, inkarına karşın Ütgm.B.'ün yeminli beyanları ile sabit bulunduğundan sanığın suçu işlemediğine yönelik tüm temyiz nedenleri yerinde görülmemiştir(As.Yrg.4.D., 9.3.2004, E.2004/278, K.2004/283).

bulunurken vb. hallerde yapılır ve her duruma ilişkin olarak kendisine has şekli vardır(Bkz. İç Hz.Yönt. 137 vd.).

Kendisine selam verilmeyen üst, İç Hz.K.nun 24. maddesi kapsamında gördüğü bu disiplinsizliği ikaz edebilir. Zira kanuna göre, disipline aykırı gördüğü her hale müdahaleye ve emir vermeye her üst görevlidir(İç Hz.K. 24).

Bu durumda ise, üst'ün yaptığı bu ikaz ile, ast ile üst arasında hizmet hali doğar. Hizmet halinin varlığı durumunda ise, selam vermeyen astın, söz konusu uyarıyı saygı duruşu ile dinlememesi "hizmete kısmı süreli devam cezasını (üste saygısızlık md. 17/1.a), ikaz edenin amir durumunda olması halinde ise aylıktan kesme cezasını (amire saygısızlık md. 18/1.a) gerektiren eylemleri oluşturur.²

A. KORUNAN HUKUKİ YARAR:

Bu disiplinsizlikte korunan hukuki yarar, askeri disiplinin korunması ve asker kişilerin birbirlerine olan bağlılık, sevgi ve saygısını göstermesini sağlamaktır. Esasen bir askeri veya bir kıtayı selamlamak, o askerin veya o kıtanın şahsiyetinde münderiç yüksek Türk Silâhlı Kuvvetlerini selamlamak ve ona bağlılığı, sevgi ve saygıyı göstermek demektir(İç Hz.Yönt. 133).

Bu bentte yer alan fiiller, TSK'nin kurumsal özelliği gereği yaptırıma tutulmuş eylemlerdir. 7068 sayılı Genel Kolluk Disiplin Hükümleri Hk. K.nun aylıktan kesme cezasını gerektiren 8/3-a.15 maddesinde de, "Selamlama ile ilgili olarak belirlenmiş kurallara riayet etmemek" bir disiplinsizlik olarak belirlenmiştir. Bunun haricinde diğer kamu kuruluşlarının disiplin mevzuatlarında yerini almış hükümler değildir.

İç Hizmet Kanunu ve İç Hizmet Yönetmeliği'nin selamlamaya ilişkin olan hükümleri, TSK'de selamlamanın ne denli önemli olduğunu ortaya koymaktadır. TSK.Dis.K.nun 15 inci maddesinin 1/i bendinde yer alan selamlama yapmamak disiplinsizliği de, bu mevzuat hükümlerinin öngördüğü selamlamanın yerine getirilmemesi halinde uygulanacak idari yaptırımı içermektedir.

² Bkz. Değirmenci, Olgun-Tanrıverdi, Battalgazi: Türk Silahlı Kuvvetleri Disiplin Kanunu Şerhi, Ankara, Temmuz 2013, 1. Baskı, s.232

B. MADDİ UNSUR:

Bu bentte yazılı disiplinsizliğin oluşumu için; selamlama ile ilgili olarak nizamlarda belirlenmiş olan kurallara uymamak gereklidir.

“Nizam”; tüzükler, kararnameler, yönetmelikler, talimnamelerin ve talimatların hükümleridir(İç Hz.K. 5). Dolayısıyla konuya ilişkin bütün mevzuat, nizam kapsamına dahildir.

1) Fail/Mağdur:

Bu disiplinsizliğin faili, mevzuata göre selamlama yapma mecburiyetinde olan asker kişilerdir.

Mağduru ise, kendisine selam verilmesi gereken üst, amir ya da aynı rütbe ve nasıptaki bütün asker kişiler ile selamlama yapılan birlikler ve onların şahsında TSK.dir.

Nitekim İç Hz.Yönt.nin 133 üncü maddesi bu konuda açık bir hüküm içermektedir:

“Bir askerî veya bir kıt'ayı selâmlamak, o askerın veya o kıt'anın şahsiyetinde münderiç yüksek Türk Silâhlı Kuvvetlerini selâmlamak ve ona bağlılığı, sevgi ve saygıyı göstermek demektir. Buna karşılık her asker de askerî tavır, vaziyet ve kıyafetini her yerde ve kusursuz olarak muhafaza etmelidir(İç Hz.Yönt.133).

2) Disiplinsizliğin şartları:

Bu bentte düzenlenen disiplinsizlik, selamlama ile ilgili olarak nizamlarla belirlenmiş kurallara riayet etmemektir.

Bu tanımlamadan yola çıkıldığında birincisi, selamlama ile ilgili kuralların varlığı ve ikincisi de bunlara riayet etmemek gibi iki temel unsurun söz konusu olduğu görülür.

Selamlama yapmamak disiplinsizliği, hizmet halinde veya hizmet dışında işlenebilir. Kanun koyucu bu konuda bir ayrıma gitmemiştir. Keza üniformalı ya da sivil elbiseli olmanın da selamlama yapmamak disiplinsizliğine etkisi yoktur.

a) Selamlama ile ilgili kuralların varlığı:

TSK.ni ilgilendiren mevzuatta, selamlama ile ilgili kuralların temel olarak İç Hizmet Kanunu ve İç Hizmet Yönetmeliği'nde yer aldığı görülmektedir. Ayrıca konuyla ilgili olduğu ölçüde yönergelerde de benzer hükümlere rastlamak mümkündür.

İç Hizmet Kanunu 44 üncü maddesiyle selamlama zorunluluğunu getirmiştir. Bu hükme göre, *“Askerler her zaman ve her yerde birbirlerini selâmlamaya mecburdurlar. Bunun tatbik tarzı talimatnamede gösterilmiştir.”* İç Hz.Yönt.nin 133 den 156 ncı maddeye kadar olan hükümleri de, selamlamaya ilişkin kurallardır.

Selamlama her askerin vazifesi olup, astlar kadar üstler de kendilerine verilen selamı almakla yükümlüdür. Ast'lar üstlerden evvel selam vermeye mecburdurlar. Aynı rütbede olanlar veya birbirinin rütbesini tefrik edemeyenler, birbirini beklemeden selamlarlar. Üst'üne selam vermemek cezai muciptir(İç Hz.Yönt. 134).

Selamlama, rütbe ve makam farkı olmayarak, her asker tarafından bütün bir ciddiyet ve hürmetle tam olarak yapılır. Selamlamada hareketleri usulden aykırı yapmak, laubalilik göstermek, eli yarım ve ağır kaldırmak, sol eli cepte bulundurmak, sağ elde bir şey bulundurarak sol el ile selamlamak, selamlarken baş ve gözle başka tarafa bakmak yasaktır(İç Hz.Yönt. 135). Selamlama her yerde ve her zaman yapılır, görmemek mazeret teşkil etmez(İç Hz.Yönt. 136).

“Selamlama” ile ilgili olarak, İç Hz.Yönt.de yer alan bazı kurallar şunlardır:

“Ast'lar üstlerden evvel selam vermeye mecburdurlar. Aynı rütbede olanlar veya birbirinin rütbesini tefrik edemeyenler, birbirini beklemeden selamlarlar. Üst'üne selam vermemek cezai muciptir(İç Hz.Yönt. 134).”

“Selamlama, rütbe ve makam farkı olmayarak, her asker tarafından bütün bir ciddiyet ve hürmetle tam olarak yapılır. Selamlamada hareketleri usulden aykırı yapmak, laubalilik göstermek, eli yarım ve ağır kaldırmak, sol eli cepte bulundurmak, sağ elde bir şey bulundurarak sol el ile selamlamak, selamlarken baş ve gözle başka tarafa bakmak yasaktır(İç Hz.Yönt. 135).”

“Selamlama her yerde ve her zaman yapılır, görmemek mazeret teşkil etmez(İç Hz.Yönt. 136).”

“Konferans salonu, gazino, kütüphane, dershane ve yemekhane gibi mahallere baş açık girilir ve mukabele edilmesi beklenilmeyerek heyeti umumiye selamlanır. Dışarıya çıkarken de aynı veçhile selamlanır. Bir üst'ün yanına veya yukarıda yazılı umumi yerlerden birine şapka

dışarıda bırakılmayarak girilecek olursa, şapka iç tarafı vücuda dönük ve güneşliği aşağıda olarak sol el ile güneşlikten tutulmuş olduğu halde elde bulunarak üst veya mevcut subaylar başla selamlanır(İç Hz.Yönt. 139).”

“Gazinolarda camekân önünde oturan ast, dışarda bir üst'ün geçtiğini görürse, toparlanarak başla selam verir. Sokaktan geçen ast bir gazinoda camekân önünde bir üst'ün oturduğunu görürse el ile selamlayarak geçer(İç Hz.Yönt. 140).”

“Umumi mahallere, vapur, tren, tramvay gibi ulaştırma vasıtalarına girildiği zaman oradaki askerler giren tarafından selamlanır(İç Hz.Yönt. 141).”

“Bir subay grubu diğer bir subay grubuna veya bir subay gurubu bu tek bir subaya tesadüfünde bütün subaylar ayrı ayrı selam verirler. Astsubaylar da subaylar gibi hareket ederler. Erbaş ve erlerin selamını subay veya astsubaylardan en kıdemlisi iade eder(İç Hz.Yönt. 142).”

“Ast, üst'e her yerde yol vermeye ve umumi ulaştırma vasıtaları içinde yer vermeye ve kolaylık göstermeye çalışır. Bunun için, mümkün oldukça, yerin ve yolun müsait kısmı üst'e terketmelidir. Merdivenler ve dar geçitler gibi yerlerde ast'lar durarak üst'lerini selamlar ve yol verirler(İç Hz.Yönt. 143).”

“Selam gecikmiş bile olsa yapılır ve asla sarfınazar edilmez(İç Hz.Yönt. 144).”

“Sivil giyinmiş subaylar, askeri memur ve astsubaylar tanıdıkları üstlerine şapkalarını tamamen kaldırmak suretiyle, başı açık olanlar da başla selam vermeye mecburdurlar(İç Hz.Yönt. 145).”

“Üniformalı ast'lar sivil giyinmiş üst'lerine tesadüf ettiklerinde onları selamlarlar(İç Hz.Yönt. 146).”

“Bir elinde eşya bulunanlar, eşyayı sol eline alarak sağ elleriyle ve iki elinde de eşya bulunanlar başları ile selam verirler(İç Hz.Yönt. 147).”

“Bir koridorda veya salonda baş açık dururken, subay, askeri memur ve astsubaylarla öğrenciler arasında selamlaşma yalnız başın göğse doğru eğilmesiyle olur. Kışla, ordugâh koridoru, pavyon içerisi gibi kısa mesafelerde tüfek elde olarak yürüdüğü sırada üst'e tesadüf bulunduğu takdirde, yanaşık düzen ve merasim talimnamesindeki esaslar dahilinde selam verilir(İç Hz.Yönt. 148).”

“Amirin huzurunda bir emir veya talimat telâkki eden bir ast derhal esas duruşa geçer. Amirin müsaadesine kadar esas duruşunu muhafaza eder(İç Hz.Yönt. 150).”

“Selam vermeyecek olanlar: a. Mahpus, esir ve tutuk muhafızları, b. Muharebe vazifesi alan nöbetçi, devriye ve gözcüler, c. Selam veremeyecek kadar hasta ve yaralı olanlar, d.

Cenaze merasiminde bulunanlar, e.Silah ve cephane nakli ile meşgul kıtalar (Bunların yalnız komutanları selam verirler)(İç Hz.Yönt. 151).”

“Muharebe meydanlarında düşmanın ateş ve nazarı altında vazife ve vaziyetin müşaaade ettiği derecede selâmlaşılır (İç Hz.Yönt. 152)”.

“Emniyet için cephanelik, yol, mahzen, ambar, kiler, ceza evi ve bunlara benzer mahallere konulan emniyet nöbetçileri üstlerini görünce esas duruşa geçerler) (İç Hz.Yönt. 153).”

“Hükümet dairelerinde mülkiye memurlarının önüne giden erbaş ve erler üstlerine karşı yaptıkları gibi selâm verirler(İç Hz.Yönt. 154)”.

“Kahve, gazino, sinema ve sair buna benzer umumi yerlerde bulunurken subay, askeri memur ve astsubaylar içeriye girince kahve küçük ise erbaş ve erlerin hepsi birden, büyük ise üst önlerinden geçerken kalkarak her biri esas duruşta başları ile üst'ü selamlarlar(İç Hz.Yönt. 155).”

“Üniformalı yabancı silahlı kuvvetler mensupları kendi subaylarımız gibi selamlanır(İç Hz.Yönt. 156).”

b) Selamlama ile ilgili kurallara riayet etmemek:

Madde metnine göre, bu disiplinsizlik, selamlama ile ilgili olarak nizamlarla belirlenmiş kurallara riayet etmemek suretiyle işlenir. Buradan çıkan sonuç, nizamlarda gösterilen hallerde sadece selamlama yapmak değil, aynı zamanda selamlamayı usulüne uygun olarak ve zamanında gerekir. Örneğin, selamlamada hareketleri usulden aykırı yapmak, laubalilik göstermek, eli yarım ve ağır kaldırmak, sol eli cepte bulundurmak, sağ elde bir şey bulundurarak sol el ile selamlamak, selamlarken baş ve gözle başka tarafa bakmak yasaktır(Bkz. İç Hz.Yönt. 135).

Anayasa değişikliği ile kaldırılan Askeri Yargıtay kararlarında; üstü olan albayı gördüğü halde elini cebinden çıkarmadığı gibi selam da vermeyen sanık astsubaya selam vermesini hatırlatan albayın bu uyarısına rağmen sanığın yine selam vermemekte diremesinin³ keza sanığın sivil giyinmiş üstünü selamlamamak suretiyle askeri disiplin kuralını ihlal etmiş olduğu, her üst'ün disipline aykırı gördüğü her hale müdahaleye ve emir vermeye yetkili ve görevli olduğu, disiplinsiz davranışı nedeniyle sanığa müdahale eden üst'ün hareketinin askeri hizmete ilişkin olup keyfilik

³ As.Yrg.Drl.Krl., 5.11.1987, E.147, K.164

içermediği, mağdur teğmenin sanığı, "karşımda düzgün bekle, esas duruşa geç" şeklindeki emriyle disipline davet ettiği, sanığın ise disiplinin teminine yönelik olduğu için askeri hizmete ilişkin olduğunda kuşku bulunmayan bu emrin yerine getirilmesini söz ve filleri ile reddetmek suretiyle emre itaatsizlikte ısrar suçunu işlediği" kabul edilmiştir.⁴

C. MANEVİ UNSUR:

Bu bentte yer alan disiplinsizliğin nasıl işlenebileceği konusunda metinde özel bir hükme yer verilmemiştir. Bu durumda, bu tür disiplinsizliklerin kasten veya taksirle işlenebileceği şeklindeki genel hüküm geçerli olacaktır(Bkz. md. 4/1). Bu disiplinsizlikte de asıl olan failin kusurlu olmasıdır.

D. BU KANUNDAKİ İLGİLİ KÜKÜMLER:

1. TSK.Dis.K.nun 15/1-i maddesinde düzenlenmiş olan selamlama yapmamak disiplinsizliği ile ilgili olup, Kanunun diğer maddelerinde düzenlenmiş olan hükümler, bu maddenin "Genel Açıklama" bölümünde tek tek sayılmak suretiyle gösterilmiştir. Bunlar; TSK.Dis.K. 5, 6/1, 7/1, 8/2, 11/2, 12/1, 14/1, 14/3, 27/1, 27/2, 41/1 ve 43/1 maddeleri olup, ilgili bölüme bkz.

2. Ayrıca bkz: TSK.Dis.K. 17/1-a ve 18/1-a

Disiplin amiri uyarma cezasını gerektiren bu disiplinsizlikten dolayı personeline disiplin cezası vermeyebilir(6413 SK md. 14/3), bu disiplinsizlik nedeniyle disiplin amirleri tarafından verilen disiplin cezalarına karşı, cezanın tebliğ edilmesinden itibaren iki iş günü içinde itiraz edilebilir. İtiraz, bir üst disiplin amirine yazılı olarak yapılır. Süresi içinde itiraz edilmez ise ceza kesinleşir(6413 SK. md. 41/1)

Bu cezanın iptali için, idare mahkemesinde iptal davası açılmaz(6413 SK md. 43/1). 21.11.2017 tarih ve 6771 sayılı bu Kanun ile gerçekleşen Anayasa değişikliği ile hâlen kapatılmış olan AYİM. bir kararında, uyarma cezası ile cezalandırılan bir astsubayın açmış olduğu iptal davasını incelemeksizin reddetmiştir.⁵

⁴ As.Yrg.4.D., 2.12.2014, E.2014/852, K.2014/858

⁵ AYİM.3.D., 3.7.2014, E.2014/1013, K.2014/989